

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klas IV- VII

W zakresie odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji:

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem teksty kultury, w tym utwory poetyckie, proste teksty popularnonaukowe oraz teksty informacyjne objęte programem nauczania
- czyta głośno teksty oraz recytuje utwory poetyckie z odpowiednią artykulacją, akcentem, tempem, rytmem i intonacją, przekazując intencję utworu
- odróżnia tekst literacki od tekstu informacyjnego oraz reklamowego, rozumie cel i funkcję czytanych tekstów
- samodzielnie korzysta z usług biblioteki i posługuje się katalogiem bibliotecznym
- rozpoznaje tytuł, wstęp, rozwinięcie i zakończenie tekstu oraz wskazuje akapity
- wyszukuje w tekście informacje istotne dla zrozumienia treści dzieła, w tym informacje wyrażone pośrednio
- określa główny temat utworu literackiego, dzieła sztuki malarskiej, artykułu prasowego
- wskazuje składniki świata przedstawionego utworu literackiego, w tym bohaterów, czas i miejsce oraz wydarzenia
- identyfikuje formy wypowiedzi: zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie, instrukcję, w tym przepis
- określa najważniejsze cechy gatunkowe oraz charakterystyczne elementy powyższych form wypowiedzi
- rozumie, na czym polega proces komunikowania się
- wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście (w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz)
- wymienia przykłady znaków służących komunikacji
- uważnie słucha mówiącego i stara się rozpoznać intencje i cele jego wypowiedzi
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych sposobów komunikowania się
- wyróżnia nadawcę i odbiorcę wypowiedzi
- wskazuje narratora w utworze epickim oraz osobę mówiącą w wierszu
- wyjaśnia dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- wie, jak szukać informacji w encyklopedii i słownikach: ortograficznym, wyrazów bliskoznacznych, języka polskiego

- posługuje się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w celu wyszukiwania i korzystania z informacji
- rozpoznaje internetowe formy komunikacji, w tym e-mail, blog, czat, forum internetowe
- korzysta encyklopedii, słownika języka polskiego, słownika ortograficznego oraz słownika wyrazów bliskoznacznych
- sprawnie posługuje się informacjami o pisowni wyrazów, zawartymi w słowniku ortograficznym
- rozumie różnice pomiędzy częściami mowy a częściami zdania
- rozpoznaje i rozumie funkcje głównych części zdania – podmiotu i orzeczenia oraz wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia
- wyróżnia przydawki, dopełnienia oraz okoliczniki i określa ich funkcje w zdaniach
- wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania i rozumie funkcje tych wypowiedzi
- rozróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania pojedyncze i złożone
- identyfikuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie
- rozpoznaje w tekście rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, przysłówki, przyimki i spójniki
- rozumie różnice między odmiennymi a nieodmiennymi częściami mowy
- rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów
- rozumie funkcje nieodmiennych części mowy, w tym przyimków i spójników, w wypowiedzi

W zakresie analizy i interpretacji tekstów kultury:

Uczeń:

- nazywa własne emocje, wrażenia, refleksje, związane z lekturą utworów literackich i poznawaniem innych tekstów kultury, w tym dzieł malarskich, komiksów, przedstawień teatralnych, filmów, programów telewizyjnych
- rozumie ogólny sens utworu literackiego, określa jego temat, wskazuje bohaterów i główne wydarzenia
- odczytuje wartości pozytywne i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury i w kontakcie z dziełami kultury kształtuje hierarchię wartości, wrażliwość, poczucie własnej tożsamości i przynależności do wspólnoty
- omawia akcję i wyodrębnia wątki utworu literackiego i filmowego
- identyfikuje: opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks

- określa podstawowe cechy gatunkowe opowiadania, powieści, baśni, legendy, mitu, bajki, fraszki, komiksu
- wyjaśnia morał bajki i formułuje przesłanie baśni
- porównuje sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami
- wyraża własne opinie o bohaterach poznanych tekstów kultury
- charakteryzuje i ocenia postępowanie bohaterów utworów literackich, spektakli teatralnych czy dzieł filmowych
- dostrzega różnicę pomiędzy światem przedstawionym w tekście kultury a światem rzeczywistym
- odróżnia postaci i wydarzenia fantastyczne od realistycznych
- identyfikuje elementy fantastyczne i realistyczne w różnych tekstach kultury, w tym w dziełach sztuki filmowej i malarskiej
- wyodrębnia główne cechy budowy utworu poetyckiego – wers, zwrotkę (strofę), rym, rytm, refren, odróżnia wiersz rymowany i nierymowany (biały)
- rozpoznaje porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i wyjaśnia ich rolę w tekście literackim
- wyróżnia współtwórców dzieła filmowego, spektaklu teatralnego, programu telewizyjnego i audycji radiowej, w tym reżysera, scenarzystę, scenografa, operatora, aktora
- rozróżnia najważniejsze gatunki filmowe – film dokumentalny, animowany, fabularny; komedię, film przygodowy, fantastyczny i fantastycznonaukowy
- identyfikuje elementy przedstawienia teatralnego – grę aktorską, reżyserię, dekoracje, charakterystykę, kostiumy, rekwizyty
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska)
- określa cechy charakterystyczne filmu, programów telewizyjnych i radiowych, w tym programów informacyjnych i rozrywkowych, potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, dźwięk)

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

Uczeń:

- posługuje się słownictwem związanym z życiem rodzinnym, szkołą, środowiskiem przyrodniczym i społecznym, światem kultury i mediów
- stosuje zwroty grzecznościowe dostosowane do konkretnej sytuacji komunikacyjnej
- formułuje pytania do poznanego tekstu kultury, w tym tekstu literackiego i informacyjnego

- wypowiada się w spójny sposób na tematy związane z poznanymi tekstami kultury, przestrzegając zasad poprawności językowej
- uczestniczy w dyskusji, słucha rozmówców, uzasadnia własne zdanie, posługuje się logicznymi argumentami i przekonuje innych do swoich racji
- tworzy wypowiedzi pisemne w różnych formach gatunkowych: **opowiadanie, opowiadanie z dialogiem** (twórcze i odtwórcze), **pamiętnik i dziennik** (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), **list oficjalny i prywatny**, proste **sprawozdanie** (np. z wycieczki , z wydarzeń sportowych), **opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia**, prostą **notatkę**
- buduje spójne wypowiedzi pisemne, uwzględniając wstęp, rozwinięcie i zakończenie oraz stosuje kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej
- sporządza plan ramowy i szczegółowy tekstu literackiego
- tworząc własne wypowiedzi, posługuje się synonimami, antonimami, zdrobnieniami oraz zgrubieniami, a także poznanym słownictwem z danej dziedziny
- wyróżnia zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące i poprawnie je zapisuje
- przekształca zdania w równoważniki zdań, zdania pojedyncze w zdania złożone
- odmienia rzeczowniki przez przypadki i liczby i rozpoznaje rodzaje rzeczownika
- odmienia przymiotniki przez przypadki, liczby i rodzaje
- stopniuje przymiotniki i przysłowki oraz używa poprawnych form stopnia równego, wyższego i najwyższego w tworzonych wypowiedziach
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje
- zna formy rodzajów gramatycznych przymiotnika i czasownika, wyróżnia rodzaj męsko- i niemęskoosobowy
- wyróżnia typy liczebników i zaimków
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawne formy gramatyczne odmiennych części mowy
- rozumie rolę nieodmiennych części mowy w wypowiedzeniach i poprawnie stosuje spójniki i przyimki
- zna polski alfabet i wyróżnia samogłoski i spółgłoski
- rozumie różnice między głoskami dźwięcznymi i bezdźwięcznymi, twardymi i miękkimi, ustnymi i nosowymi
- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, myślnik, cudzysłów, dwukropek, wielokropek, nawias, znak wykrzyknika

- pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosując wiedzę o wymianie głosek, pisowni wielką i małą literą, pisowni „nie” z rzeczownikami, przymiotnikami i czasownikami.

Propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć uczniów

1. Formy sprawdzania osiągnięć uczniów

a) czytanie głośne, wyraziste, z akcentowaniem, intonacją, modulowaniem głosu, odpowiednim tempem

b) formy ustne:

- wypowiedzi na lekcji
- odpowiadanie na pytania
- rozwiązywanie problemu
- recytacja

c) formy pisemne:

- prace klasowe o tematyce związanej z lekturą, filmami, przedstawieniami teatralnymi, widowiskami telewizyjnymi, z życiem ucznia i jego środowiskiem, które mogą być samodzielnym sprawdzianem umiejętności redagowania danej formy wypowiedzi lub częścią testu

- testy sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu nauki o języku - mogą obejmować wiadomości z semestru lub mniejsze partie materiału

- sprawdziany badające umiejętność czytania ze zrozumieniem

- sprawdziany z zakresu ortografii i interpunkcji

- kartkówki – obejmujące materiał opracowany na nie więcej niż trzech ostatnich lekcjach

- wypowiedzi pisemne na lekcji, zadania wykonywane w zeszytach ćwiczeń

- prace domowe

- nauczyciel ma prawo ocenić również prowadzenie zeszytu przedmiotowego

d) inne formy:

- praca w grupie

- różne wytwory pracy ucznia

- zadania dodatkowe, np. prezentacje multimedialne, projekty długoterminowe

2. Szczegółowe kryteria ocen

Stopień szkolny	Kryteria przyznania oceny
celujący	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdobył wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania w danej klasie - samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia - biegle stosuje zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania - proponuje rozwiązania nietypowe, samodzielnie rozwiązuje zadania wykraczające poza program klasy - osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych
bardzo dobry	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania - sprawnie posługuje się zdobytą wiedzą oraz stosuje ją do samodzielnego wykonywania zadań teoretycznych i praktycznych ujętych w programie nauczania - potrafi zastosować swoją wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
dobry	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie opanował w pełni wiedzy określonej programem nauczania - opanował przewidziane wiadomości na poziomie przekraczającym wymagania podstawowe - poprawnie wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe
dostateczny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania na poziomie nieprzekraczającym wymagań programowych - wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne o średnim poziomie trudności
dopuszczający	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ma braki w opanowaniu wymagań na poziomie podstawowym - wykonuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim

	stopniu trudności
niedostateczny	Uczeń: - nie opanował wiadomości i umiejętności na poziomie podstawowym - nawet z pomocą nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności - w ostentacyjny sposób lekceważy obowiązki związane z nauką przedmiotu, nie odrabia prac domowych, nie prowadzi zeszytu